

Ігор ЗВАРИЧ,
Ганна КРАВЧЕНКО,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, Чернівці (Україна)

Igor ZVARYCH,
Hanna KRAVCHENKO,
Yuriy Fed'kovych Chernivtsi
National University, Chernivtsi (Ukraine)
clg-edu@chnu.edu.ua

**МІФ ЯК БАЗОВИЙ ФАКТОР
ФОРМУВАННЯ ТРАДИЦІЙ**

**MYTH AS A BASIC FACTOR OF
FORMATION OF TRADITIONS**

Ключевые слова: миф,
истина, традиция, инфор-
мация, фактор.

**Зварыч И., Кравченко Г. Миф как базовый фактор формирования тра-
диций.**

В статье исследуется одно из главных положений теории информации, которое гласит: ни в одной из существующих информационных систем количество информации на выходе не может превышать информационного количества на входе. Диалог поколений в процессе становления традиции в условно обобщенном виде на каждой из стадий своего развития оперировал одной и той же по объему и семантикой большой, единой для всех и навсегда истиной.

Авторы заключают, что так или иначе в истории человечества все теории по различным направлениям, дисциплинам, отраслям науки освещали один из аспектов, одно из возможных значений многозначной истины о человеке. Одним из самых высоких проявлений этой истины и реализации ее значений является искусство вообще и искусство слова в частности. Последнее - древняя форма реализации этой истины, потому что духовный человек взял свое начало со слова. Оно стало точкой отсчета человеческой истории, оно отделило человека от животного мира, было единственным средством накопления, хранения и передачи человеческого опыта, оно обеспечило человеку господствующее положение среди других существ на земле. «Вначале было слово ... И потом - всегда. Слово как средство общения и слово как форма познания человеком самого себя, и поэтому слово - как история бытия человеческого духа. История, в которой миф, фольклор и литература являются тремя ступенями на пути восхождения человека к самому себе и к Богу.

Традиція мистецтва слова (власне, як і всяка традиція) – це величезний об'єм інформації, яка знаходиться в постійній динаміці: зазнає впливу новацій, деформується в них, багато її елементів забуваються, втративши продуктивність. Тобто традиція – це постійна, рухлива система, яка містить у собі потенцію майбутнього і зберігає всі стадії минулого. Вона формує і визначає своєрідність мислення. Тому все, на що спроможне сучасне художнє мислення, має зародок у традиції. Якими б дивовижними не здавалися нам новації сучасної літератури, вони в основі своїй є елементами традиції. І в цьому немає нічого дивного, бо такий стан речей і є, власне, основною формою функціонування традиції. Різниця в кожному конкретному випадку полягає тільки в кількості традиційного та новаторського матеріалу в творі. Хоча незаперечною є істина, що „все вже було”. При цьому маємо на увазі, перш за все, не те, що це „все” буквально повторюється, а просто набуває дещо іншого вигляду, семантики та функціонування. Прикладом можуть слугувати уявлення про світове дерево, всесвіт-

ній потоп чи матір-землю в літературі.

Таким чином, йдеться про міфологічну основу в традиції. Мова про певне „ядро”¹, до якого прагне людина і яке вона містить у собі, як основу, що утримує сталість.

Ведучи мову про традицію, ми розуміємо, що незнищенність „ядра” відіграє значну роль у її становленні. Коли виникає запитання про те, що утримує традицію з усіма її складовими і забезпечує її функціонування та продуктивність, очевидно є відповідь: повторюваність елементів та їх оновлення. Але виникає запитання й про те, що є спонукальним моментом у традиції, її рушійною силою, тобто - звідки тенденція до повторюваності, звідки основа сталості елементів і їх продуктивність у процесі розвитку?

На найбільш загальному і універсальному рівні „ядро” структурно складається із колективних архетипних мотивів та їх комбінацій. Конкретного змісту ці елементи та їх комбінації набувають, перш за все, в міфі. Говорячи більш широко, вони знаходять свою конкретну реалізацію в міфопоетичній свідомості зі всіма її

складовими: ритуал, символіка, магія, вірування, звичаї. Породжені підсвідомістю архетипи та архетипні схеми є сталими властивостями людського існування, яке на рівні свідомості наповнює їх конкретним життєвим змістом, адже тіло міфу власне й конструюється, породжується, коло за колом, з інваріантних словесних смислових структур, і це „є єдиною адекватним способом словесної „розмітки” світу”².

В існуванні сучасної людини витонченою, універсальною та метафізичною формою такої реалізації є художня творчість. Звідси стає більш зрозумілим глибинне значення міфу в формуванні художнього мислення. Звичайно, реалізація архетипів та творення міфів не обмежується мистецтвом взагалі і літературою зокрема. Безсумнівно видається така реалізація зокрема у філософії. Наприклад, міф про смерть богів Ф. Ніцше тотожний з цієї точки зору його ж міфів про народження супермена.

Продуктивною здається можливість пояснення походження мистецтва і шляхів його розвитку поруч з усіма відомими теоріями і в зв'язку з архетипною основою людської свідомості взагалі і художнього мислення як її реалізації зокрема. Хоч це питання і є проблемою окремого дослідження, сама можливість і правомірність його постановки поглиблює розуміння механізмів творення та рушійної сили традиції.

Отже, мова йде, перш за все, про найбільш загальну і універсальну основу традиції, яка отримує свою конкретну реалізацію і змістовність у літературному процесі. Загальність архетипних мотивів та архетипних схем настільки універсальна для людського буття, що в даному випадку виникає нагальна необхідність конкретизації, тобто зведення цих універсальних формул до способів і видів їх функціонування в літературі. Інакше кажучи, постає питання про те, як архетипність – загальна риса людського мислення і основа традиції взагалі – реалізує свою універсальність у механізмах становлення традиції мистецтва слова зокрема. В узагальненому розумінні це є питання про зародження, формування та функціонування художнього мислення.

Оскільки архетипна основа традиції є універсальною і сталою, то, очевидно, у літературній традиції повинні існувати такі ж сталі та універсальні елементи, у яких ця архетипність знаходить своє втілення. Очевидно, що ця сталість подібна до сталості ДНК, у якій міститься вся інформація про жорстку заданість закономірної послідовності попередніх стадій розвитку тієї чи іншої форми.

Логіка такого розуміння традиції вимагає від нас методологічного аналізу та термінології, які

є найбільш продуктивними. А саме: мистецтво слова необхідно розглядати як знакову систему, загальною властивістю якої є комунікація. Усяка комунікативна система є системою відкритою (здатною до еволюції – змінюваності) і в фазі її нормального функціонування здатною сприймати, утримувати та передавати інформацію. Останнє можливе за умови володіння комунікантами однаковою кодом. При цьому вважається нормальним не повний збіг переданої та сприйнятої інформації, а тільки частковий. На рівні діалогу „людина – людина” такий збіг обмежується словом, як знаком думки, а не самою думкою, бо остання містить у собі додаткову інформацію, що складається зі своєрідності особистостей комунікантів³. Якщо ж мова йде про становлення традиції, в якій канал зв'язку передбачає безперервний діалог між поколіннями і епохами, то словесний рівень збігу інформації виступатиме в цьому каналі як конкретний одноразовий комунікативний акт, а не процес, яким є становлення традиції. Синхронне дослідження функціонування інформації в становленні традиції може обмежуватися конкретними комунікативними актами конкретних комунікантів. Але коли мова йде про традицію як безперервний процес передавання та сприймання інформації, тобто, коли проблема лежить у діахронічній площині, це вимагає більш узагальненої термінології для позначення процесуальних та операціональних закономірностей універсального характеру. Зазначимо при цьому, що сталість та змінюваність об'єму і змісту інформації є загальною властивістю усякого комунікативного акту взагалі. Тобто збіг інформації в каналі зв'язку, який забезпечує збереження традиції, може бути зведений до відомого загальнонаукового поняття інваріанту. У даному випадку універсальні архетипні схеми та елементи, які на рівні свідомості наповнюються конкретним змістом, є інваріантними по відношенню до цього конкретного змісту.

При цьому інваріант розуміється як виведення на рівень свідомості в конкретному змістовному втіленні архетипних підсвідомих схем. Наприклад, архетипи матері, світових вод, предвічного часу, першотворення і т.п., перетворюючись із суто формальних схем у змістовні феномени, стають інваріантною основою літературної традиції.

У сучасній науці інваріант розуміють як сталу величину, яка при всіх трансформаціях певного типу явищ об'єднує їх своєю наявністю і свідчить про споріднений зв'язок між ними. Більше того, власне інваріант визначається саме сукупністю цих перетворень (трансформацій).

Інваріант як стала величина при всіх видах

трансформацій у художніх текстах дозволяє визначити синхронну схему, що лежить у основі всіх текстів певного типу. У даному випадку такою схемою виступатиме архетипна модель. Наприклад, всі традиційні сюжети з есхатологічною проблематикою потопу пов'язані з архетипом світових вод. Окрім цього, синхронна схема, яка лежить у основі текстів даного типу, містить у собі закономірності побудови тексту і його розгортання. Прикладом можуть слугувати наукові студії В.Я. Проппа, присвячені загальним закономірностям та історичній обумовленості розгортання тексту казок („Морфология сказки” (1928), „Исторические корни волшебной сказки” (1946)). Окремому науковому сюжетові присвячені дослідження Р.М. Волкова („Сказка великорусская, украинская и белорусская” (1924)), в основі яких лежить принцип визначення інваріантної сюжетної основи казок про невинно переслідуваних.

Надзвичайно продуктивним інваріантний принцип методу дослідження казок виявився і в монографії Б.П. Карбеліте „Историческое развитие структур и семантики сказок” (1991).

Таким чином, інваріанту сучасній науці відіграє визначну роль, і важливість використання цього поняття буде безперечно зростати. Інваріант можна вважати надбанням загальнонаукового рівня.

У основі сучасного розуміння інваріанту лежать ідеї Гете, котрий розробляв морфолого-трансформаційне вчення. Основні положення цієї теорії зводяться до того, що вчення про форми є вченням про трансформації і що загальний тип, який базується на трансформаціях, наявний у всіх органічних істот. Гете вважав, вивчаючи ботаніку, що він зможе створити першорослину (переводячи розмову на наш предмет – архетип, інваріант), яка є моделлю всіх можливих форм, закладених у потенції її трансформацій шляхом різного поєднання елементів, що складають структуру цієї моделі. Маючи ключ від цієї моделі (код), Гете вважав за можливе створювати рослини, яких немає в природі, але які могли б існувати. Генна інженерія сьогодні на практиці доводить можливість таких маніпуляцій з клітиною (клонування).

Ідеї Гете розвивав один із засновників квантової механіки В. Гейзенберг, представник молекулярної біології Ж. Моно, а також англійський ботанік та зоолог д'Арсі Уентуорт Томпсон. Останній, використовуючи принцип інваріантного дослідження живих форм, довів, що біологічні та зоологічні трансформації живих форм можуть бути виведені в алгебраїчних формулах. К. Леві-Строс не раз звертався до вчення Гете та ідей Томпсона при дослідженні міфів, виявляю-

чи аналогію відносин між міфами і законом, що спостерігається в трансформаціях.

Становлення традиції як процесу збереження, творення та передавання інформації, забезпечується наявністю трансформацій, які в установленому вигляді набувають статусу традиційної основи. Усталеність трансформацій відбувається тоді, коли вони відповідають певним загальним вимогам традиції. Перш за все, це відповідність трансформації загальному характерові (кодові) традиції, її соціально та історично виправдана продуктивність, а також відповідність традиційній художній своєрідності (особливо на фольклорній стадії розвитку) мистецтва слова.

У теорії інформації трансформаційні зміни в обсязі та змісті повідомлень називаються шумом у каналі зв'язку. Традиція як сукупність багаторівневої інформації розглядається цілісною системою, яку можна описати певною мовою. Структурний рівень системи, про який тут ідеться, складається із певних елементів, відносини між якими визначають якість та забезпечують функціонування системної цілісності. Зміни окремих елементів обумовлюють зміну всіх елементів системи. Це відбувається в періоди, коли закінчуються в процесі становлення традиції фази її нормального функціонування. Тобто тоді, коли настає „перерва поступовості”, – коли якісні зміни в структурі системи набувають глибинного характеру (перехід від фольклорної стадії розвитку мистецтва слова до літературної). У цьому випадку кількісні зміни елементів поступово переросли в якісні і докорінно змінили спосіб функціонування, структуру та семантику системи. Незмінною залишається та частка інформації, що виявляє спорідненість цих трансформацій і наявність зв'язку між усіма існуючими формами даного типу текстів, які об'єднуються структурно в певну систему – традицію. Таким чином, реалізується інваріантна основа традиції.

Нагадаємо, що надалі терміни архетип та інваріант будуть використовуватися в розумінні реалізації та трансформацій першого в другому відповідно⁴.

Архетипи в естетиці К.Г. Юнга – це універсальні стійкі схеми та мотиви, які є всюдисущими, які не мають змістовної (тільки формальної) характеристики. Наповнюючись конкретним життєвим матеріалом, вони виявляють свою усвідомлену форму реалізації. Остання отримує своє закріплення в традиції на шляху трансформацій, одночасно демонструючи в цьому процесі відмінність попередніх станів свого розвитку від наступних та їх глибинну структуру і змістовну спорідненість. Це і є інваріантна основа традиції, вона забезпечує традиційну спадкоємність

та створює здатність до розвитку.

Такий методологічний принцип аналізу процесу становлення традиції логічно виправданий, безсумнівно продуктивний і перспективний. Його актуальність визначається загальнонауковим інтересом. Знімаються і деякі сумніви, викликані наявністю елементів структуралістського характеру в баченні проблеми. У ній може проглядатися дещо застаріла в методологічному плані основа. Це було б до певної міри справедливо, якби метою дослідження стало продовження структуралістського вчення або аналіз якогонебудь об'єкта тільки в його межах. Хоча й така позиція в науці абсолютно виправдана авторитетністю вчення, про яке мовиться.

У даному ж випадку мета дослідження вимагає обов'язкового аналізу структурних основ феноменів мистецтва слова.

Разом з тим безперечним і явним є усвідомлення того, що структурна основа механізму становлення традиції, виражаючи логіку спадкоємних зв'язків, вимагає свого пояснення і на неперифікованому рівні. Цей рівень явно відчувається в самому існуванні архетипу, у природі його функціонування та реалізації. На рівні останньої (інваріант) верифікаційні, інакше кажучи, дещо традиційно-позитивістські за своїм характером термінологія, судження та висновки цілком достатні та виправдані. А на рівні першооснови (архетипу) очевидно є їх недостатність: їх спроможність обмежена, об'єкт дослідження значно ширший у розумінні можливості інтерпретацій його семантики. Вони не можуть відповісти на запитання: яким є механізм реалізації архетипів, тобто не можуть пояснити свого ж існування, не можуть встановити зв'язок між архетипом та образністю; вони не торкаються проблем трансцендентного, художнього мислення і т.п.

Сам же процес становлення традиції вимагає відповідей на ці запитання. Отже, методологічна основа дослідження традиції на рівні реалізації архетипу (інваріант) висвітлює механізм процесу, а не його характер, семантику. Інакше кажучи, отримуємо відповідь на запитання, як формується і функціонує процес, і не отримуємо такої на запитання, який він за своїм значенням на стадіях виникнення, становлення і функціонування. Явною при цьому видається потреба розширити методологію дослідження, збагатити її такими операціональними засобами, які б передбачали можливість відповіді на поставлені запитання.

Очевидним є і те, що вивчення феноменів художньої культури на цьому рівні якщо і передбачає можливість відповіді на якесь із запитань, то це буде, безумовно, одна із можливих

відповідей на нього, а не єдино можлива. Сама специфіка досліджуваного феномену лежить поза межами верифікаційного горизонту аналізу і переконливих з традиційної позитивістської точки зору логічних формул та висновків. Останнє неможливе. Але така неможливість не усуває наявності запитань, про які йдеться, і самого об'єкту, з яким вони пов'язані. Якщо ж з позитивістських позицій цей феномен не пояснюваний і не може бути усуненим на їх засадах, то це не означає його відсутності як такого. Навпаки, - це означає лише те, що його наявність і наявність проблем, пов'язаних з його існуванням, підтверджуються визнанням того, що позитивістська логіка неспроможна їх усунути.

Тому цілком закономірними і виправданими будуть спроби пояснення архетипу як такого з позицій логіки існування художньої істини (а вона, як відомо, багатозначна), з точки зору психології взагалі та психології творчості, з точки зору філософського рівня осмислення людського буття (тіло, душа, дух, життя, смерть, вічність, страх, відчай і т.п.). Щойно взятий в дужки ряд можна продовжити такими важливими для людського буття поняттями, як віра, релігія, гріх, пізнання, уява, розум, емоції, образ, слово, мислення тощо.

Необхідність розширення цього ряду зумовлено не потребою переконань у існуванні названих феноменів, а тим, що всі вони, складаючи цілісну систему людської свідомості, викликані, позначені і визначені архетипним рівнем буття людини.

Уся маса знань, створених і присвячених окремо кожному із цих феноменів, досліджує їх як факти реалізованих архетипів з точки зору різних наук та наукових дисциплін. Бо відповідно до традиційного розуміння архетипів, останні є первинними формами, які визначають психічне буття людини. Звідси їх універсальність, всеосяжність. Бо вони не обмежуються тільки психікою (хоча вона є постійним супроводом усіх видів діяльності людини), а виявляються в соціальному, мовному, естетичному, загалом – культурологічному, духовному аспектах людського буття.

Джеймс Хіллман, визначивши таке розуміння архетипу, вивів його осмислення за межі емпіричної та медичної психології – в сферу філософії⁵. На відміну від Юнга, Хіллман пов'язує архетипну психологію, як уже зазначалося, не з емпіричною та медичною психологією, які намагаються звести сферу психології до позитивістських проявів душевних станів, а з культурою й уявою взагалі⁶. І це є безсумнівним досягненням у сфері психології, філософії та естетики. Хоча загальновідомі наукові праці Юнга,

К. Керенї, Е. Ноймана та інших учених заклали основу естетики, на якій базується архетипна психологія як філософсько-культурологічна школа в науці, що створила можливість пов'язувати архетипну основу мистецтва насамперед з естетичними та культурологічними аспектами, а не клінічними проявами людської психіки. У цьому полягає узагальнюючий універсальний характер її методологічної основи. При цьому обов'язково треба наголосити на тому, що традиційна архетипна естетика Юнга не заперечується архетипною психологією Хілмана і навпаки. Перша продовжується, доповнюється і розширюється другою. У науках про форми екзистенційної реалізації людини (мистецтво, віра, релігія, естетика, психологія, пізнання, свідомість, розум і т.п.) не існує повного і однозначного заперечення якого-небудь вчення, окрім явно заангажованих соціально і політично вчень, бо кожне з них – це спроба відобразити істину про людину. Як правило, хтось був ближче до цієї істини, хтось – далі. Але так чи інакше з якогось одного чи декількох кутів зору (навіть якщо це були претензії на універсальне описування – І. Кант, Г. Гегель) істина про людину висвітлювалася. Нехай інколи це й були більшою мірою істини про того, хто описував, а не про людину взагалі.

При всіх можливих і наявних помилках, тенденційності висновків чи прагненні створювати космічні схеми філософського осмислення людського буття в науці не знайдеться абсолютно переконливих аргументів, які б остаточно докорінно заперечували і скасовували той чи інший напрямок філософського та естетичного мислення, наукову школу, дисципліну чи окрему доктрину. За великим рахунком – всі вони висвітлюють один із аспектів, одне з можливих значень багатозначної істини про людину. Одним з найвищих проявів цієї істини і реалізації її значень є мистецтво взагалі і мистецтво слова зокрема. Останнє – найдревніша форма реалізації цієї істини, бо духовна людина почалася зі слова. Воно стало точкою відліку людської історії, воно відмежувало людину від тваринного світу, було єдиним засобом акумулювання, збереження і передавання людського досвіду, воно забезпечило людині панівне становище серед інших істот на землі. „Спочатку було слово...” І потім – завжди. Слово як засіб спілкування і слово як форма пізнання людиною самої себе, і тому слово – як історія буття людського духу. Історія, в якій міф, фольклор та література є трьома шаблями на шляху сходження людини до самої себе і до Бога.

Таке розуміння реалізації багатозначності істини про людське буття взагалі і художньої

істини зокрема виражає не бажання уніфікації знань, а передбачає логічно та історично виправдану можливість їх диференційного використання. Немає застарілих істин, буває застарілою думка про них, обмежена тільки своїм контекстом як кінцевим і остаточним вирішенням цих істин. Тому від Аристотеля і Платона аж до Р. Варта і Ж. Дерріди сягає повна площа цього контексту, що має постійну тенденцію до зростання в безмежність і вічність як ознаки прагнення до трансцендентного, до Абсолюту⁷. Межа осмислення пізнаваного об'єкта окреслена не тільки бажанням нового висвітлення його природи, а, перш за все, – поглибленням розуміння останньої. Тому всі наявні в науці засоби, які здатні вирішувати це завдання, рівнозначно важливі і актуальні, їх продуктивність – єдина ознака, яка визначає наведені вище властивості. Всі інші – віяння моди або корпоративної тенденційності в науці.

Підтверджуючи мовлене (про істину та способи її пізнання), додамо, що одне з головних положень теорії інформації гласить: ні в одній із існуючих інформаційних систем кількість інформації на виході не може перевищувати інформаційної кількості на вході. Діалог поколінь у процесі становлення традиції в умовно узагальненому вигляді на кожній із стадій свого розвитку оперував однією і тією ж за обсягом та семантикою великою, єдиною для всіх і назавжди істиною. Різниця полягає тільки в тому, що на різних стадіях становлення традиції людина по-різному бачила себе в свідчіді цієї істини. Визнаючи це, ми можемо стверджувати, що обсяг інформації, який складає традицію, сформований певною кількістю архетипів, реалізація яких передбачає можливість безконечного варіювання згідно з усім комплексом складових суспільної свідомості – продукту тієї чи іншої епохи.

References:

1. Kerenju K. Prolehomeny // Jung K. G. Soul and Myth: Six archetypal. - K. : State Library of Ukraine for youth, 1996. - S. 50.
2. Zabuzhko A. Shevchenko's Ukraine Myth. Trying Philosophical Analysis / Oksana Zabuzhko. - K. : outline, 1997. - P. 83.
3. Prokhorov J.E. Haosokosmolohyya kommunikaczi // Language Personality: Text Dictionary, the Image of the World. Dedicated to 70-th Anniversary of Corresponding Cor. of RAS J.N. Karaulov: Sat.articles. - M. : Publishing House of Friendship University, 2006. - P. 475-484.
4. Ignatenko M. Christianized Neoplatonism as a principle of European culture // Philosophical and Sociological Thought. - 1994. - № 7-8. - P. 27-44.
5. J. Hyyalman. Arhetypycheskaya Psychology / James

Hyyalman. – S-Pb.: V.K.S., 1996. – P. 23.

⁶ Ibid. – P. 58.

⁷ Zborowski N.V. Code of Ukrainian Literature Project psyhoistoryyi modern Ukrainian literature / Neil V. Zborowski. – K.: Akademvydav, 2006. – P.129.

Zvorych I., Kravchenko H. Myth as a Basic Factor of the Formation of Traditions. The article examines the tradition of the art of speech and the mythological basis in tradition. The authors argue that the tradition of the art of speech (actually, like any tradition) – is a huge amount of information that is in constant dynamics. The tradition is affected by innovations, is being deformed by them, many of its elements are forgotten, having lost their productivity. That is to say, tradition – is a permanent, mobile system, which contains the potency of the future and keeps all stages of the past. It shapes and determines originality of thought. So all that that contemporary artistic thinking is capable of, has its genesis in tradition. No matter how strange to us the innovations of modern literature might seem, they basically are part of the tradition. And this is not surprising, because this situation is, in fact, the main form of functioning of the tradition. The difference in each specific case is only in the number of traditional and innovative material in the piece of art. Although there is an undeniable truth that "everything has already been." That is to say, what we mean first of all, is not that it is "all" repeated literally, but simply takes a different view, semantics and functioning.

One of the main provisions of information theory states that none of the existing systems of information at the output can not exceed the number of information at the input. The Dialogue of Generations in the process of formation of the tradition, in relatively general form for each of the stages of development, operated by the same volume and semantics large, one and the same truth for all and for ever. The difference lies only in the fact that at various stages of formation of traditions persons people differently saw themselves in the light of this truth. Recognizing this, we can say that the amount of information which constitutes the tradition, is formed by a certain number of archetypes, which being implemented into cultural tradition make possible infinite variation according to all the complex of components of social consciousness – a product of an era.

The authors conclude that one way or another in human history all the theories from different directions, disciplines, research fields covered one aspect of one of the available multiple-truth about man. One of the highest expressions of this truth and realization of its value is art in general and art in particular words. The last mentioned – is the oldest form of realization of this truth, for the spiritual man began with the words. It was the starting point of human history, it differentiated man from the animal kingdom, it was the only means of accumulation, preservation and transferring of human experience, it pro-

vided the person dominant position among the other creatures on earth. "In the beginning there was the word ..." And then - always. Word as a means of communication and the word as a form of knowledge of oneself, and so the word – a story of being of the human spirit. History, in which myth, folklore and literature are the three steps in the way of the ascent of man to himself and to God.

Key words: *myth, truth, tradition, information factor.*

Зварич Ігор Михайлович – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри психології, декан факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Наукові інтереси: фольклорно-літературні. взаємозв'язки, особливості моделювання світу в художньому мисленні, структурно-семантичні аспекти тексту.

Кравченко Ганна – викладач Чернівецького транспортно коледжу. Здобувач кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Наукові інтереси: особливості моделювання світу в художньому мисленні, структурно-семантичні аспекти тексту.

Zvorych Igor - Doctor of Philology, Professor, Head of Department of Psychology, Dean of the Faculty of Pedagogy, Psychology and Social Work Chernivtsi National University named after Yuriy Fed'kovych. Research interests: folklore and literature. relationships, especially the modeling world in creative thinking, structural and semantic aspects of the text.

Kravchenko Hanna - teacher of the Chernivtsi Transport College. Postgraduate of Department of Foreign Literature and Literary Theory of Chernivtsi National University named after Yuriy Fed'kovych. Research interests include modeling features of the world in creative thinking, structural and semantic aspects of the text.

Received 18-02-2016

Advance Acces Publisher: April 2016

© I. Zvorych, H. Kravchenko, 2016